

*До разової спеціалізованої вченої ради
Одеського державного університету внутрішніх справ
щодо захисту дисертації Гончарука О.М.
(65014, м. Одеса, вул. Успенська, 1)*

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, професора Пядишева Володимира
Георгійовича на дисертацію ГОНЧАРУКА Олексія Миколайовича на
тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів
кримінального аналізу Національної поліції України», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження.

У контексті триваючої збройної агресії Російської Федерації проти України та глибинних трансформацій глобальної політико-економічної системи спостерігається ускладнення спектра загроз національній безпеці, зокрема зростання рівня злочинності та появи нових форм кримінальних посягань. Ефективне реагування на ці виклики потребує впровадження інноваційних концепцій у сфері безпеки, що охоплюють сучасні інструменти інформаційно-аналітичної діяльності, стратегічних комунікацій, міжвідомчої координації та прогнозування криміногенних тенденцій. Особливого значення набуває удосконалення системи інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів як ключової передумови підвищення результативності протидії злочинності.

У нинішніх умовах державотворення питання належного адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України набуває виняткової актуальності. Це зумовлено низкою детермінант: зростанням криміногенного тиску, що вимагає застосування новітніх методів виявлення, попередження та розслідування правопорушень; необхідністю адаптації національної правоохоронної політики до стандартів Європейського Союзу, де кримінальний аналіз є

усталеною практикою; системним реформуванням правоохоронної сфери, спрямованим на підвищення її інституційної спроможності. Окрему увагу потребує виклик, пов'язаний із стрімким розвитком цифрових технологій та накопиченням великих масивів даних, що формує нові вимоги до методології їх обробки та аналітичного використання.

Водночас у вітчизняній юридичній науці досі бракує комплексних досліджень теоретико-правових та організаційно-практичних засад кримінального аналізу, а його нормативно-правовий фундамент залишається фрагментарним і неуніфікованим. Це актуалізує необхідність наукового переосмислення та формування цілісної доктрини адміністративно-правового забезпечення діяльності відповідних підрозділів Національної поліції України.

Отже, обрана автором тематика дослідження є своєчасною, соціально значущою та відповідає нагальним потребам модернізації правоохоронної системи України, сприяючи підвищенню ефективності протидії кримінальним правопорушенням і зміцненню засад національної безпеки.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертацію виконано відповідно до національних інтересів України щодо сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя населення, дотримання конституційних прав і свобод людини, у тому числі в умовах війни, а також підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, серед яких: сприяння побудові миролюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях. Крім того, дослідження проводилось згідно наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ за період 2023-2028 р.р. при виконанні теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер

0123U103538) та «Використання кримінального аналізу в правоохоронній діяльності» (номер державної реєстрації 0124U001432, 2024-2029 р.р.).

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі ґрунтовного аналізу наукової літератури, норм національного й міжнародного законодавства та практики їх реалізації здійснити теоретико-методологічне обґрунтування розвитку адміністративно-правової та інформаційно-аналітичної складових у системі протидії злочинності, а також визначити організаційно-правові засади імплементації європейського досвіду й удосконалення правового регулювання з метою досягнення належного рівня нормативно-правового забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності Національної поліції України.

Завдання роботи сформульовані чітко та логічно, що дозволяє всебічно, системно і повно розкрити тему дисертаційного дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження відповідають меті роботи та сформульовані згідно з вимогами, що висуваються до такого виду робіт.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість та достовірність сформульованих у роботі положень забезпечуються коректним вибором автором методологічного інструментарію, що ґрунтується на використанні сучасних принципів, підходів та методів наукового пізнання. Дослідження спирається на принципи всебічності, повноти та об'єктивності у вивченні правових явищ, що надало можливість глибоко й неупереджено охопити предмет аналізу. Важливим є також опрацювання широкого кола джерел – не лише з галузевої юридичної науки, але й з філософії права, загальної теорії права, інформаційного права та суміжних дисциплін. Такий міждисциплінарний підхід є цілком виправданим, враховуючи комплексний характер проблематики. Варто зазначити, що автор залучає напрацювання відомих зарубіжних науковців, зокрема оригінальні дослідження, що підсилює наукову вагу роботи. Окрему увагу приділено

аналізу норм національного та міжнародного законодавства у сфері розвитку інформаційного суспільства, що свідчить про прагнення забезпечити системність і практичну релевантність дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що за своїм характером і змістом дисертація є однією з перших в Україні працею, що присвячена комплексному та системному дослідженню адміністративно-правового забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України. Конкретний внесок дисертанта в наукове розроблення положень теоретичного осмислення змісту та правового регулювання ІАД НПУ полягає в обґрунтуванні пропозицій та рекомендацій, що містять елементи наукової новизни й мають теоретичне та практичне застосування, зокрема:

За результатами рецензованого дисертаційного дослідження дисертантом сформульовано низку наукових положень, які становлять авторську новизну.

Повнота оприлюднення основних положень дисертації в публікаціях та особистий внесок автора в отримання наукових результатів.

Основні положення і висновки дисертаційної роботи відображені у 9-ти публікаціях, у тому числі 5 наукових статтях у наукових періодичних фахових виданнях України, 4 тезах доповідей на наукових заходах (конференціях, семінарах, круглих столах тощо).

Результати дисертаційного дослідження були апробовані на достатній кількості наукових конференцій, семінарів як регіональних, так і міжнародних.

Наукове та практичне значення отриманих результатів, представлених у роботі полягає в тому, що теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації, напрацьовані в межах дисертаційного дослідження, вже були використані та можуть бути застосовані в подальшому:

– у сфері правотворчої діяльності – результати дослідження містять низку обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства,

зокрема стосовно розроблення нових і уточнення існуючих нормативно-правових актів у сфері запобігання злочинності, а також щодо удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України;

- правозастосовній діяльності – мають сприяти підвищенню якості та ефективності використання інструментарію діяльності підрозділів кримінального аналізу НПУ;

- науково-дослідній роботі – при вивченні загальнотеоретичних питань, пов'язаних із модернізацією та удосконаленням інформаційно-аналітичної діяльності в правоохоронному секторі;

- освітньому процесі – матеріали дослідження можуть використовуватись під час підготовки працівників правоохоронних органів, а також для викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Основи кримінального аналізу», «Кримінальний аналіз», «Інформаційно-аналітична діяльність НПУ».

Оцінка змісту, структури дисертації, мови та стилю викладання.

Аналіз структури дисертаційного дослідження вказує на те, що основний зміст роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, що включають в себе 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (в кількості 224).

У цілому науковий рівень дисертації дозволяє надати позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною працею, у якій автору вдалося досягти мети дослідження.

Дисертація Гончарука О.М. оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Текст дисертації позбавлений технічних недоліків. Основні положення, висновки і пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю та завершеністю.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Превенція та аналітика мають високі ризики надмірного втручання у приватність; для легітимності потрібні чіткі підстави, пропорційність та підзвітність. В розділі 2.2. автор коректно згадує Конвенцію Ради Європи про захист даних, але не встановлює повний ланцюг правових підстав і гарантій для використання великих масивів даних, OSINT та алгоритмічних інструментів у підрозділах кримінального аналізу.

2. Автор змішуванням рівнів принципів робить принципологію нефункціональною для нормопроєктування та контролю якості. Перелік принципів поєднує власне принципи (законність, об'єктивність, системність) із управлінськими вимогами/організаційними практиками (відкритість, спеціалізація, безперервність) і містить повтор «цілеспрямованості».

Однак, указані недоліки, маючи дискусійний (рекомендаційний) характер, не впливають на загальну позитивну оцінку наукової роботи.

Таким чином, дисертація Гончаруку Олексію Миколайовичу на тему «Адміністративно-правове забезпечення діяльності підрозділів кримінального аналізу Національної поліції України» є самостійним, завершеним дослідженням, що розв'язує важливу наукову проблему вітчизняної правничої науки, відповідає спеціальності 081 «Право», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Гончарук Олексій Миколайович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Професор кафедри

кримінального аналізу та інформаційних технологій

Одеського державного університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Володимир ПЯДИШЕВ